

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारित कृषि सल्ला

दिनांक : 21-12-2021

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये उमरेड ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2021-12-21 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2021-12-22	2021-12-23	2021-12-24	2021-12-25	2021-12-26
पर्जन्यमान (मिमी)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	26.3	27.5	28.3	28.6	28.9
किमान तापमान (अं.से)	10.9	12.1	12.6	13.6	14.6
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	29	39	44	49	56
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	16	20	23	24	29
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	5.0	5.0	5.0	5.0	6.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	60	63	79	191	135
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	0	0	0	0	0

हवामान सारांश / चेतावणी:

उमरेड तालुक्यामध्ये, पुढील पाच दिवस (२२ डिसेंबर २०२१ ते २६ डिसेंबर २०२१) दरम्यान आकाश निरभ्र ते आंशिक ढगाळ राहण्याची तसेच हवामान कोरडे राहण्याची अधिक शक्यतावर्तविण्यात आली आहे. दिनांक २२ डिसेंबर २०२१ रोजी थंडीची लाट राहण्याची अधिक शक्यतावर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. जनावरांचे थंडीपासून संरक्षण करण्यासाठी रात्रीच्या वेळी जनावरांना गोठ्यामध्ये/सुरक्षित ठिकाणी ठेवावे तसेच गोठ्यामध्ये ४ ते ६ इंच जाडीचे भाताचा पेंढा, गव्हाचा पेंढा, लाकडाचा भुसा इत्यादीचे बेडिंग करावे.पुढील पाच दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता कापूस वेचनीचे कामे सुरु ठेवावी. हंगामी पिके, फळबागा, भाजीपालापिकांमध्ये आंतरमशागतीची कामे (डवरणी, खुरपणी इत्यादी.), कीड व रोग व्यवस्थापनासाठी कृषी रसायनांची फवारणीची कामे सुरु ठेवावीत.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

जनावरांचे थंडीपासून संरक्षण करण्यासाठी रात्रीच्या वेळी जनावरांना गोठ्यामध्ये/सुरक्षित ठिकाणी ठेवावे तसेचगोठ्यामध्ये ४ ते ६ इंच जाडीचे भाताचा पेंढा, गव्हाचा पेंढा,लाकडाचा भुसा इत्यादीचे बेडिंग करावे.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
-----	-----------------

पिक	पिक निहाय सल्ला
गहू	तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. गहू पिकास पेरणीनंतर १८ ते २० दिवसानंतर मुकुट मुळे फुटण्याच्या अवस्थेत पहिले पाणी द्यावे. या अवस्थेत पाण्याचा ताण बसल्यास ३३ टक्के पर्यंत उत्पादनात घट येऊ शकते. गहू पिकास मर्यादित सिंचनाची उपलब्धता लक्षात ठेऊन, एकाच ओलिताची व्यवस्था असल्यास पेरणीनंतर ४२ दिवसांनी, दोन ओलिताची व्यवस्था असल्यास २१ व ६५ दिवसांनी व तीन ओलिताची व्यवस्था असल्यास २१, ४२ आणि ६५ दिवसांनी ओलीत करावे.
हरभरा	तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. पुढील पाच दिवस कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता घाटे अळीच्या एकात्मिक व्यवस्थापनासाठी शेतामध्ये प्रती हेक्टरी २० पक्षीथांबे लावावे. घाटे अळीच्या नियंत्रणासाठी कामगंध सापळे (हेक्झाल्युर) एकरी दोन किंवा हेक्टरी पाच लावावेत. सापळ्यामध्ये सतत तीन दिवस आठ ते दहा पतंग आढळल्यास व्यवस्थापनाच्या उपाययोजना कराव्यात. पिकाचे निरीक्षण करून किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास किंवा पिक ४० ते ५०% फुलोरा अवस्थेत असताना सर्वप्रथम वनस्पतीजन्य किंवा जैविक किटकनाशकांना प्राधान्य द्यावे. त्यासाठी पहिली फवारणी निंबोळी अर्क ५% किंवा अझाडिरेकटीन ३०० पीपीएम ५० मिली प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून नापस्याक पंपाने फवारणी करावी. पावर स्प्रेयर ने फवारणी करायची असल्यास किटकनाशकाची मात्रा तीन पट करावी. किडीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास क्लिनॉलफॉस २५ टक्के ईसी २० मिली किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५% एसजी ३ ग्राम किंवा फ्ल्यूबेन्डीअमाईड २०% डब्ल्यूजी ५ ग्राम किंवा क्लोरॉट्रानिलिप्रोल १८.५ एससी २.५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हरभरा पिक २० ते ३० दिवसाच्या अवस्थेत असताना पाणी व अन्नद्रव्यासाठी पिकाची तनासोबत स्पर्धा टाळण्यासाठी दोन वेळा खुरपणी व कोळपणी करावी.
तूर	तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. शेंगा पोखरणाच्या अळीच्यासर्वेक्षणासाठी ५ कामगंध सापळे प्रती हेक्टरी या प्रमाणे उभारावेत व त्यासोबतच २० पक्षी थांबे प्रती हेक्टरी उभारावेत. तूर पिकामध्ये शेंगा पोखरणाच्या अळीचा प्रादुर्भाव असल्यास आणि किडीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठल्यास (१० ते २० अब्ज्या प्रती १० झाडे) इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ एसजी ३ ग्राम किंवा क्लोरॉट्रानिलिप्रोल १८.५ टक्के एससी. २.५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. तसेच पाने खाणाऱ्या अळीच्या निरीक्षणासाठी हेक्टरी ५ फेरोमेन सापळे ५० मी. अंतरावर लावावे.
मोहरी	तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. ढगाळ हवामान आणि रात्रीचे कमी तापमान मोहरीमध्ये मावा प्रादुर्भावास अनुकूल आहे. मावा प्रादुर्भावाच्या नियंत्रणासाठी थायोमेटॉन २५ ईसी ८ मि.ली प्रति १० लिटर पाण्यात किंवा डायमेटोएट ३० ईसी १० मि.ली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. मागील आठवड्यातील कोरडे वातावरण बघता पिकाला संरक्षित ओलीत द्यावे तसेच एक सिंचन सोय उपलब्ध असल्यास फुल अवस्थेत, दोन सिंचन सोय उपलब्ध असल्यास ३० दिवसांनी पीक अवस्थेत आणि फुल अवस्थेत व जिथे तीन सिंचन सोय उपलब्ध असल्यास २५-३० दिवसांच्या अंतराने पिकाला संरक्षित ओलीत द्यावे.
कपाशी	कपाशीमध्ये ६०% बोंडे पेक्षा जास्त बोंडे कीड ग्रस्त झाले असल्यास आणि झाडावर नवीन पालवी नसल्यास कपाशीचे पिक काढून रबी पिकाची लागवड करावी. ज्या भागात कापूस पिक पिकाची बोंडे फुटून कापूस बाहेर पडण्याच्या अवस्थेत आहे तेथे शेतकरी बांधवांनी कपाशीच्या वेचनीच्या कामाला प्राधान्य द्यावे. वाणानुसार वेचणी केलेला कापूस कोरड्या आणि सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावा. कापूस वेचणी व साठवणुकीसाठी व पुढील संक्रमणाचे नुकसान टाळण्यासाठी प्लास्टिक/गोणपाटाच्या पिशविवेवजी कॉटन पिशव्याचा वापर करावा.

पिक	पिक निहाय सल्ला
मोसबी	<p>आंबिया बहारातील फळांची काढणी शक्यतो डिसेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत उरकून घ्यावी तसेच झाडांचे पाणी थांबवून पाण्याचा ताण द्यावा. चांगल्या प्रकारे ताण देण्यासाठी सायकोसील २ मिली प्रती लिटर पाण्यात मिसळून डिसेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात फवारणी करावी. आंबिया बहाराचे फळ तोडणी झाल्यानंतर वाळलेल्या फांद्या व सुकलेली साल काढावी व लगेच कार्बेन्डाझीम १ ग्राम प्रती १ लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. रोपवाटिका धारकांनी बडींग सुरु करावे. संत्रा पिकाच्या मृग बहारातील फळबागेतील झाडासाठी ठिबक सिंचन चालू ठेवावे. ठिबक सिंचनाने ६ वर्षांच्या झाडांकरिता प्रती झाड प्रती दिवस ४१ लिटर पाणी द्यावे, ८ वर्ष वयाच्या झाडांकरिता प्रती झाड प्रती दिवस ६५ लिटर पाणी, १० वर्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त वयाच्या झाडास प्रती झाड प्रती दिवस ८२ लिटर पाणी द्यावे. मृग बहार पिकासाठी ठिबक सिंचन सुरू ठेवावा. कोळी किडीचा प्रादुर्भाव ज्यामध्ये हिरव्या फळांवर तांबूस रंगाचे चट्टे दिसतात जे हळू हळू काळे दिसतात. ज्याला स्थानिक भाषेत शेतकरी लाल्या म्हणतात. कोळी किडीच्या व्यवस्थापनासाठी डायकोफॉल १.५ मिली किंवा इथिऑन २ मिली किंवा पाण्यत विरघळणारे गंधक ३ ग्राम प्रती १ लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. आवश्यकता भासल्यास १५ दिवसाच्या अंतराने फवारणी करावी. संत्रा पिकाच्या झाडावर (विशेषतः रोपवाटिकांमध्ये असलेली झाडे) पाने गुंडाळणाऱ्या अळीच्या व्यवस्थापनासाठी, प्रादुर्भाव प्रस्त पाने काढून टाकावी तसेच थायमिथोक्झाम ०.३ ग्रॅम किंवा ईमिडाक्लोप्रिड ०.५ मिली किंवा क्लिनॉफॉस २.० मिली किंवा डायमेटोएट २ मिली प्रती लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. वरीलपैकी कोणत्याही कीटकनाशकासह दुसरी फवारणी १५ दिवसानंतर अधिक चांगल्या परिणामासाठी घ्यावी. झाडाच्या बुंध्यामधून फायटोथोरा (डिंक्याचा स्त्राव) रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास डिंकाचा स्त्राव तीक्ष्ण चाकूच्या सहाय्याने खरडून त्या ठिकाणी मेफेनोक्झाम एमझेड- ६८ किंवा फोसेटील आम्लाची पेस्ट लावावी.</p>

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
वांगे	<p>तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. फळ आणि शेंडे पोखरणाऱ्या अळीच्या निरीक्षणासाठी, नर पतंगाला मारण्यासाठी व व्यवस्थापनासाठी पाण्याचा सापळा/लुसि ल्युर कामगंध सापळ्याचा प्रती हेक्टर १२ या प्रमाणात करावा आणि ३ आठवड्यांमध्ये एकदा सापळ्यातील कुपी बदलावी. किडीने आर्थिक नुकसान पातळी गाठली असल्यास क्लोरॉट्रानिलिप्रोल १८.५ एससी २.६६ ते ४.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.</p>
टोमॅटो	<p>तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. खबरदारीचा उपाय म्हणून टोमॅटोच्या लवकर येणाऱ्या करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्रॅम/लि) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लि.) लागवडीच्या एक किंवा दोन दिवस आधी फवारणी करावी. मागील आठवड्यातील ढगाळ हवामानामुळे लवकर येणाऱ्या करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मॅन्कोझेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा क्लोरोथॅलोनिल (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा प्रोपिनेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेटेरीराम (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटेरीराम (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा टेबुकोनाझोल ५०% + ट्रायफ्लोक्सीस्ट्रोबिन २५ % w/w (०.६ मिली प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणात १० ते १५ दिवसांच्या अंतराने किंवा मुख्य शेतामध्ये आवश्यकतेनुसार फवारणी करावी.</p>
टोमॅटो	<p>मागील आठवड्यातील ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकावर उशिरा येणाऱ्या करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मॅन्कोझेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा बोर्डो मिश्रण (१ %) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लि.) किंवा फोसेटील एएल (ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा डायमिथोमोर्फ (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा पुर्वमिश्रित बुरशीनाशक पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटेरीराम (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेफेनोक्झाम + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेटालीक्सील ८ % + मॅन्कोझेब ६४ % (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणात फवारणी करावी.</p>

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
मिरची	तापमानातील घट लक्षात घेता थंडीपासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी व पिकास संधाकाळच्या वेळी तुषार सिंचनाद्वारे हलके ओलीत द्यावे. मिरची पिकावरील रस शोषणाऱ्या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता एरंडी तेलामध्ये सुती कापड भिजवून व त्यानंतर पिळून मिरची पिकावर फिरवून घ्यावे. जेणेकरून या कापडावर रस शोषणाऱ्या किडी (मावा, फुलकिडे, पांढरी माशी व कोळी) चिटकून त्याचे नियंत्रण होईल. फुलकिड्याच्या नियंत्रणासाठी निळ्या रंगाचे चिकट सापळे एकरी ४० या प्रमाणात लावावेत. रस शोषणाऱ्या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता वनस्पतीजण्य किट नाशक निंबोळी अर्क ५ टक्के किंवा अॅझाडीराक्टिन ३०० पीपीएम ५० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. त्यानंतर ३ ते ४ दिवसांनी डायमिथोएट ३० ईसी १४ मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा फिप्रोनील ५ एससी २० मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा फेनप्रोथ्रीन ३० ईसी ३.५ मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम किंवा इथिऑन ५० ईसी ४० मिली + सल्फर ८० % डब्लूपी २५ ते ३० ग्राम यापैकी कोणतेही एक किटकनाशक प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. एकच एकच किटकनाशक पुन्हा पुन्हा फवारताना आलटून पालटून वापरावे.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	जनावरांचे थंडीपासून संरक्षण करण्यासाठी रात्रीच्या वेळी जनावरांना गोठ्यामध्ये/सुरक्षित ठिकाणी ठेवावे. जनावरांचे थंडीपासून संरक्षण करण्यासाठी ४ ते ६ इंच जाडीचे भाताचा पेंढा, गव्हाचा पेंढा, करावातीचे धूळ इत्यादीचे बेडिंग करावे. जनावरांच्या गोठ्याचा व जमिनीचा भाग कोरडा व स्वच्छ ठेवावा. जनावरांना पिण्यासाठी २४ तास स्वच्छ पाण्याची व्यवस्था करावी. जनावरांच्या पाण्याची कुंड/ साधने याची आठवड्यातून एकदा स्वच्छता करावी. उत्पादकता व प्रजनन वाढीच्या दृष्टीने जनावरांना दररोज ३० ते ४० ग्राम मिनरल मिक्शर द्यावे.
गाय	तापमानातील घट लक्षात घेता गुरांना रात्री शेडमध्ये ठेवा आणि त्यांना थंडीपासून संरक्षण करण्यासाठी कोरड्या जागेची व्यवस्था करावी. थंडीच्या परिस्थितीचा सामना करण्यासाठी व जनावरांना निरोगी ठेवण्यासाठी खाद्यामध्ये प्रथिने आणि खनिजांचे प्रमाण वाढवावे. प्राण्यांची ऊर्जेची गरज भागवण्यासाठी थंडीच्या काळात दररोजच्या आहारात १०-२० % गव्हाचे धान्य, गूळ इ. चा समावेश करावा. जनावरांना खनिज मिश्रण व मिठाचा समावेश करावा. कोंबड्यासाठी पोल्ट्री शेड उबदार राहण्यासाठी कृत्रिम प्रकाशाची व्यवस्था करावी.

मासेमारी निहाय सल्ला:

मासेमारी	मासेमारी निहाय सल्ला
अंतर्देशीय	थंडी मध्ये मास्यांची पचन संस्था आकसली जाते व खाण्याचे प्रमाण कमी होते त्यामुळे थंडीमध्ये खाद्याचे प्रमाण ५० ते ७५ टक्के कमी करावे हिवाळ्यामध्ये तळ्यातील वरच्या पाण्याचे तापमान कमी होते त्यामुळे मासे तळ्यास राहणे पसंत करतात यासाठी पाण्याची पातळी सहा ते सात फूट ठेवावी. हिवाळ्यामध्ये सूर्यप्रकाशाची तीव्रता व कालावधी कमी होते व प्रकाश संश्लेषण क्रिया मंदावल्याने पाण्यातील प्राणवायूचे प्रमाण कमी होते यासाठी पाणी बदलून किंवा हवा सोडून पाण्यातील प्राणवायूचे प्रमाण योग्य राखावे.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.